

Onderzoeksgroep Kunsteducatie Hanzehogeschool Groningen
Muziekeducatie – een kwestie van betekenis.

Evert Bisschop Boele – Groningen, 8 december 2020

The Dave Rawlings Machine (incl. Gillian Welch): "Sweet Tooth".

12 sheets

1. Het belang van muziek(onderwijs)?
2. Muziek in het dagelijks leven
3. Functies van muziek
4. Betekenis en waarde van muziek
5. Biografisch leren
6. Subjectivering
7. Doelen van muziekonderwijs
8. Muziekonderwijs als systeem
9. Dominant discours
10. Muzikaal zelfbeeld
11. Wat kan de groepsleerkracht doen?
12. Wat kan het schoolmanagement doen?

Het belang van muziek(onderwijs)?

I. Muziek – ‘idiocultuur’

Muziek in het/jullie dagelijks leven

administrating broadcasting collecting composing contesting counterfacting crying dancing dj-ing	doing exchange games leading making instruments meeting like-minded organising pageturning performing playbacking	playing mediated music playing mediated music - background playing instruments playing instruments together producing rap reading staff notation recording singing	singing together talking teaching visiting concerts visiting dance performances watching audience watching musicians writing teaching materials
--	--	---	--

Stilte
Herinneringen
Beweging
Luisteren
Terugtrekken in je eigen wereld (je kunnen afschermen met je eigen muziek)
Emoties
Communiceren
Samen

Concentratie
Een instrument bespelen / blokfluit / drummen
Een andere uitdrukkingsvorm
Verschillende culturen / genres / stijlen/ voorkeuren

Zingen in koor
Zingen als uitlaatklep
Zingen samen met je kinderen
Verbondenheid
Beleven

Buitengesloten (niet mee mogen zingen omdat je zgn een brommer bent)

‘Idiocultuur’

Ons leven is intens muzikaal

Idiocultuur:

- Idiosyncrasie: ‘een eigenschap of het gedrag of karakter van een individu, waarmee het zich onderscheidt van de rest.’
- Cultuur: ‘gedeelde (en betwiste) manieren van doen en van praten.’

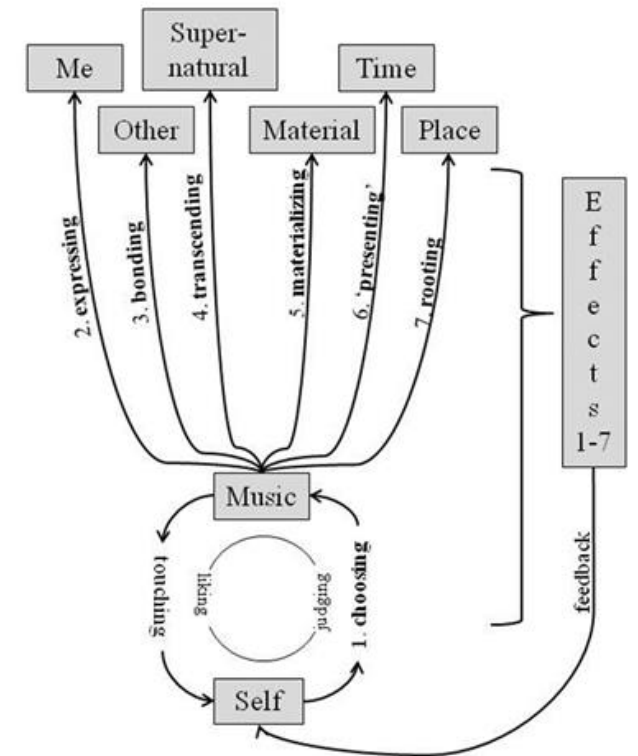
Functies van muziek

Muziek heeft drie functies:

- Het zorgt voor **Bevestiging** van het 'zelf'
- Het zorgt voor **Verbinding** met de wereld
- Het zorgt voor **Regulering** van 'zelf' en anderen

Op basis van betekenis

Leidend tot waarde

Betekenis en waarde van muziek

Mensen zijn 'betekenisgevende dieren'

Muziek heeft betekenis voor individuen

Betekenis zit niet 'in' de muziek (het is geen specialisme),
en ook niet 'in' het individu (het is niet helemaal subjectief)

Betekenis zit er precies tussen in:
Waar het individu en de muziek elkaar 'ontmoeten'

'Affordanties' -> waarde

II. Muziekonderwijs

Biografisch leren

Leren is 'biografisch':

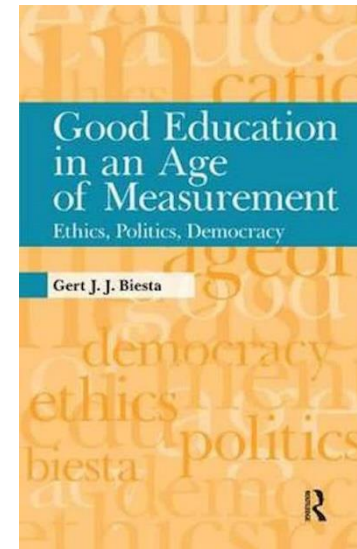
Het nieuwe een plek geven
op basis van het bekende

- Gepersonaliseerd leren
- Culturally responsive teaching
- Ontwikkeland onderwijs
- De zone van de naaste ontwikkeling
et cetera

Subjectivering

Gert Biesta (2010): de functies van onderwijs

1. Kwalificatie: kennis, vaardigheden, begrip om 'iets te doen'
2. Socialisatie: deel worden van specifieke sociale, culturele of politieke 'ordes'
3. **Subjectivering**: het proces van subject-worden; het tegenovergestelde van socialisatie: autonoom en onafhankelijk worden

Doelen van muziekonderwijs

Het kind bijstaan in het ontwikkelen van haar muzikale idiocultuur:

- **Erkennen:** “Ik mag er zijn als muzikaal persoon, ...”
- **Invoelen:** “... en de ‘muzikale ander’ mag er ook zijn;”
- **Ontwikkelen:** “help mij te worden wie ik wil en kan zijn.”

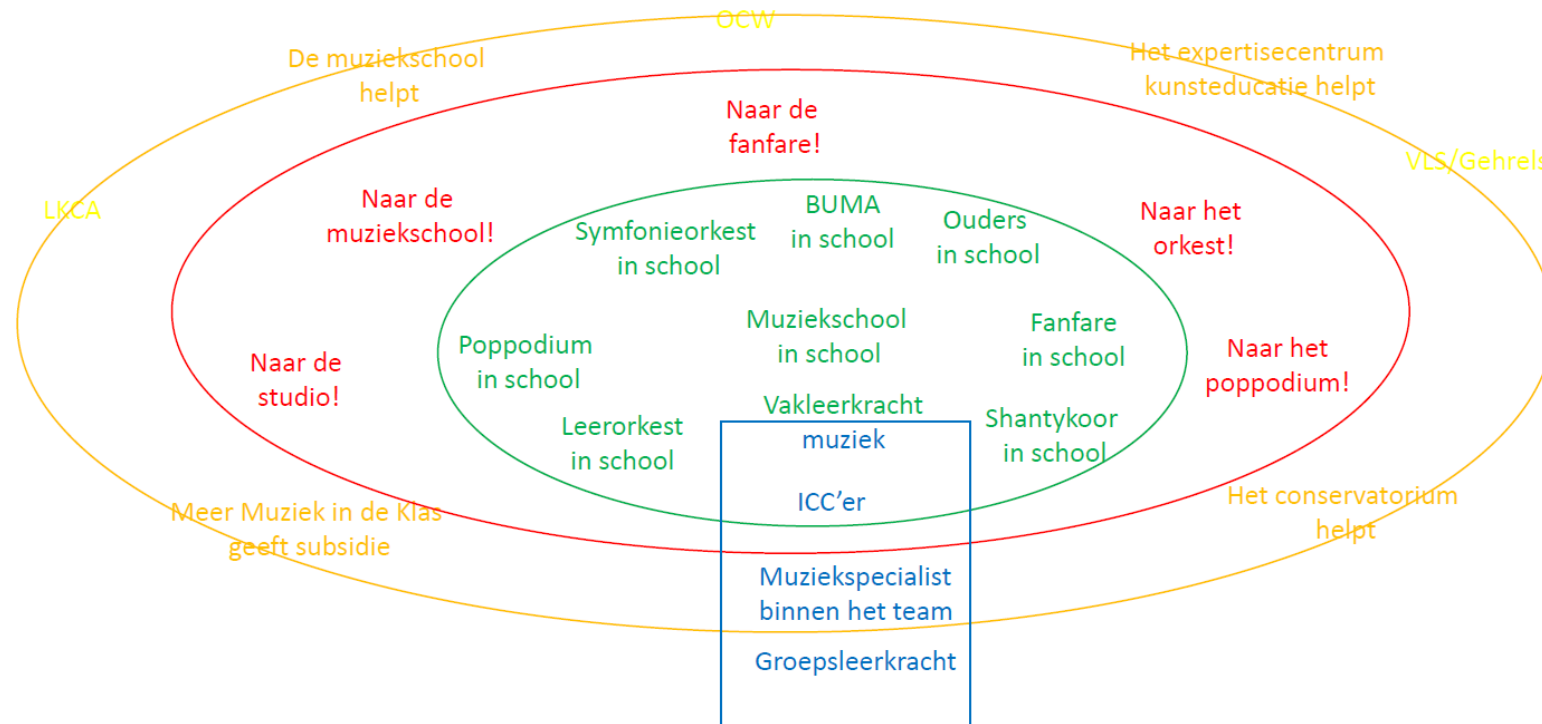
NB EEN MUZIEK-INTRINSIEKE DOELSTELLING!

Jullie doelen van muziekonderwijs

Differentiatie (elke kind is anders en beleeft muziek anders)	Erkennen
Sociaal emotionele ontwikkeling	Ontwikkelen
Identiteit	Erkennen/ontwikkelen
Culturen	Invoelen
Kennis van de wereld	Invoelen/ontwikkelen
Rust	Ontwikkelen

Muziekonderwijs als systeem

Leren gebeurt overal.
Muziekonderwijs is een systeem om het kind heen om muzikale ontwikkeling te bevorderen.

III. Muziek(onderwijs) en samenleving

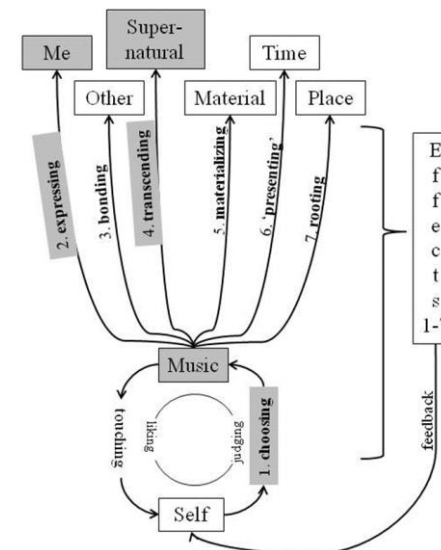
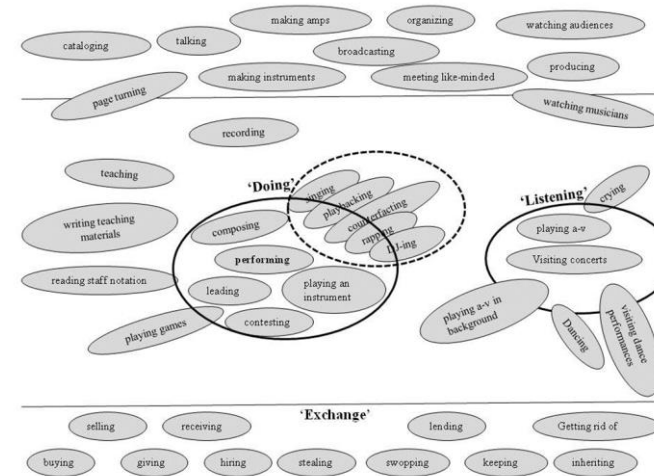
Dominant discours

1. Muziek is een specialisme

2. Muziek =
(op hoog niveau) uitvoeren

3. Muziek =
Ambacht + Expressie ->
Kunstwerk

‘Jouw muziek - mijn muziek’

Muzikaal zelfbeeld

Hoe muzikaal vindt de (aankomende) groepsleerkracht zichzelf?

Tabel 10.6a Kunt u per vak aangeven of u vindt dat de groepsleerkrachten deskundig genoeg zijn? (n varieert tussen 752 en 760)

(speciaal) basisonderwijs	Niet	In enige mate	In grote mate
Tekenen/handvaardigheid	15 (2%)	496 (65%)	247 (33%)
Vakdoorsnijdend/ thematisch onderwijs	98 (13%)	467 (62%)	187 (25%)
Erfgoed	97 (13%)	551 (73%)	108 (14%)
Spel/drama	135 (18%)	528 (70%)	94 (12%)
Muziek	143 (19%)	537 (71%)	80 (11%)
Beweging/dans	230 (30%)	477 (63%)	49 (6%)

Dominant discours

1. Muziek is een specialisme
2. Muziek = (op hoog niveau) uitvoeren
3. Muziek = Ambacht + Expressie -> Kunstwerk

share your talent. move the world.

Welke rol wordt hem toegedicht?

De groepsleerkracht als fundament van het systeem?

IV. Wat kunnen we doen?

Wat kan de groepsleerkracht doen?

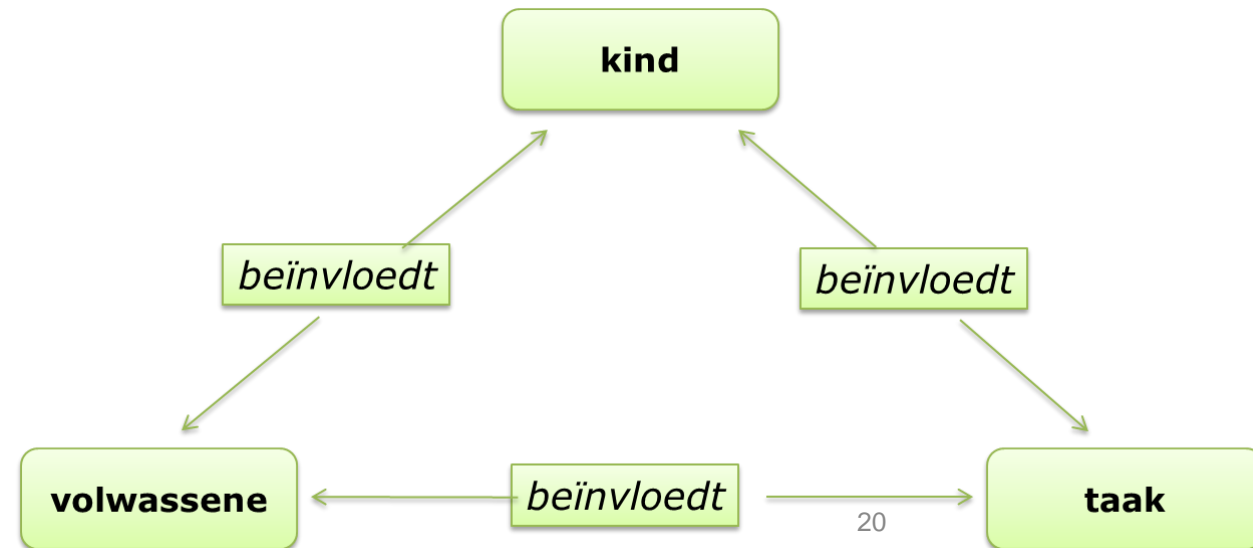
Wees je muzikale zelf

Stop muziek in de dag - op jouw manier (wees een voorbeeld; fouten bestaan niet)

Werk samen en stem af

Ontwikkel je en leer bij

Geniet

Wat kan het schoolmanagement doen?

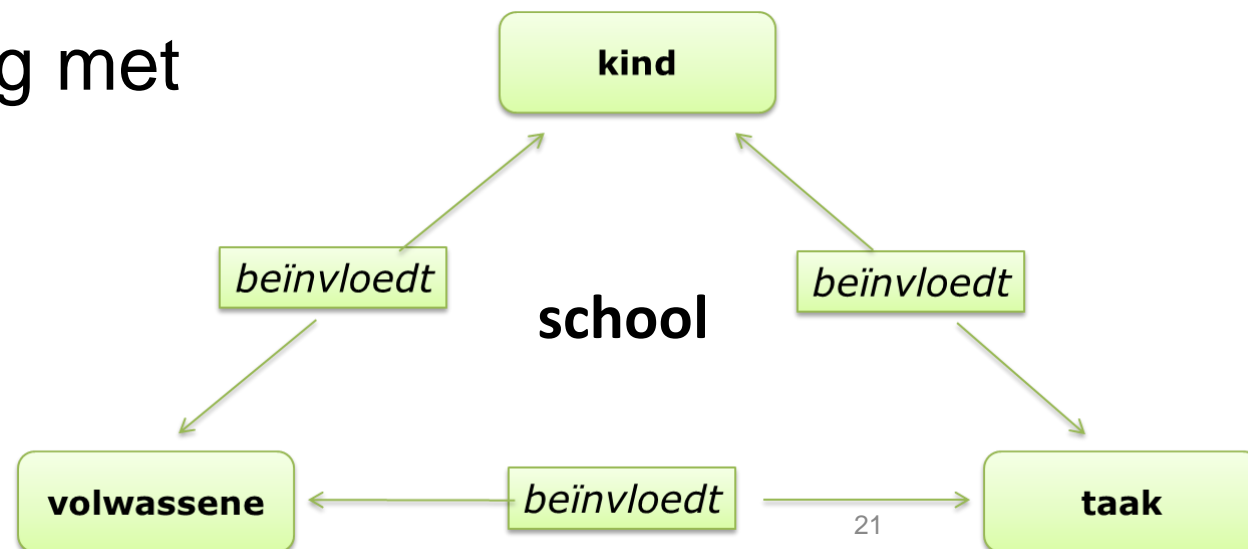
Ontwikkel een visie die verder gaat dan 'muziek is goed' – definieer je 'toegevoegde waarde'

Maak gebruik van de kracht in het team

Stimuleer persoonlijke ontwikkeling en samenwerking in het team

Stimuleer samenwerking met school-externe partners

Geniet

Meer lezen?

Academischer:

2020. (met Ineke Haakma, Herman Veenker, Henderien Steenbeek, Paul van Geert) 'Op weg naar talentkrachtige kunsteducatie'. *Cultuur+Educatie* 54, pp. 6-23.
2019. (met Kees van der Meer) 'Op weg naar idiocultureel muziekonderwijs. Een casestudy.' *Cultuur+Educatie* 52, pp. 54-69.
2018. 'Enter the specialists: The power of dominant discourse in Dutch music education.' *KuBi Online* (www.kubi-online.de).
2016. 'Over het belang van een inclusief muzikaal wereldbeeld'. In Thomas de Baets & Adri de Vugt (Eds.), *Muziekpedagogiek in beweging. Verdieping of verbreding?* Heverlee: Euprint, pp. 69-81.
2015. 'Towards Idiocultural Music Education. An Alternative Vision for Dutch Music Education in the 21st Century.' In Nana Eger & Antje Klinge (Eds.), *Künstlerinnen und Künstler im Dazwischen. Forschungsansätze zur Vermittlung in der Kulturellen Bildung*. Bochum: Projektverlag, pp. 85-94.
2013. 'From Institutionalized Musicality to Idiosyncratic Musickership. Calling a Paradigm Into Question.' In Adri de Vugt & Isolde Malmberg (Eds.), *European Perspectives on Music Education 2 - Artistry*. Rum bei Innsbruck: Helbling, pp. 47-61.
2013. 'Het vak muziek in het creatieve tijdperk'. *Cultuur+Educatie* 38, pp. 86-104.

Populairder:

2019. (met Miriam Bosman, Wolf Brinkman). 'Muziek is taal en rekenen.' *Kunstzone* 2019/1, pp. 52-53.
2018. 'De macht van het woord. Het belang van discoursanalyse in de kunsteducatie.' *Kunstzone* 2018/6, pp. 43-45.
2017. (met Ineke Haakma, Henderien Steenbeek en Jeannette Doornenbal) 'Curious Minds. Talentvol gedrag stimuleren in het beeldend onderwijs.' *Kunstzone* 16/3, pp. 42-43.
2017. 'Muziek is ook dansen en luisteren'. *Trouw*, 10-2-2017.
2016. 'Fijn, al die aandacht voor muziekonderwijs. Maar laten we het debat wel wat breder trekken.' www.lkca.nl/cultureel-kapitaal/opinie-bisschop-boele
2016. 'Weg met 'onze' cultuur! Maar investeer wel in goed cultuuronderwijs.' www.lkca.nl/cultureel%20kapitaal/opinie-bisschopboele
2015. 'Jouw muziek, mijn muziek? Hoe muziek op school weer relevant kan worden.' *Kunstzone* 14/4, pp. 52-53.
2015. 'Negeer de deskundigen. De bal ligt nu bij het muziekonderwijs.' www.lkca.nl/cultureel-kapitaal/opinie-evert-bisschop-boele
2014. 'Zingen, dat is beter dan muziekonderwijs'. *Trouw*, 29/10/2014.
2012. 'De simpele excellentie voorbij'. *Kunstzone* 11/11, pp. 18-19.
2012. 'Weg met de geschiedenis. Een kattenbelletje aan de vernieuwingscommissie kunstvakken.' *Kunstzone* 11/10, pp. 30-31.
2012. 'Denken over muziek'. *Kunstzone* 11/7-8, pp. 18-19.